

DENIP

ACTIVITAT PER A REFLEXIONAR SOBRE LA SEGURETAT HUMANA I TREBALLAR LA CULTURA DE PAU A LES AULES

DESPESES MILITAR O DESPESES PER A LA PAU

IL·LUSTRACIÓ: ESCIF

Centre Delàs d'Estudis per la Pau

A QUI VA DESTINADA

Estudiants d'ESO, FP i batxillerat.

DURACIÓ

1 sessió de 120 minuts.

JUSTIFICACIÓ

En el marc del Dia escolar de la no violència i la pau escolar, el Centre Delàs d'Estudis per la Pau proposa als centres educatius una activitat per a reflexionar sobre la seguretat humana i treballar la cultura de pau.

OBJECTIUS

- Entendre la seguretat humana i introduir les seues dimensions.
- Comprendre la diferència entre el concepte de seguretat tradicional i el de seguretat humana.
- Reflexionar sobre les implicacions per a la seguretat humana de l'augment de la despesa militar a la Unió Europea.

COMPETÈNCIES GENERALS

- Competència ciutadana.
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- Indagar i argumentar a partir de problemes socials rellevants, locals i globals, per a desenvolupar un pensament crític i respectuós amb les diferències, que contribuïska a la construcció de la identitat individual i col·lectiva i a la consecució d'un present i un futur més just i inclusiu.
- Identificar els fonaments que sostenen les identitats personals i col·lectives des d'una perspectiva intercultural, respectant els sentiments de pertinença, i valorar les diverses manifestacions culturals i artístiques i el patrimoni material i immaterial per a contribuir a la cohesió social i als valors que emanen d'una ciutadania europea responsable i solidària.

- Valorar críticament les dinàmiques d'interdependència entre diferents factors dins d'un món globalitzat i les desigualtats i conflictes que es generen, i relacionar les problemàtiques locals i globals per a proposar alternatives basades en la cultura de la pau i adquirir compromisos que permeten la consecució d'un món més solidari i sostenible.

SABERS

- Concepte de seguretat humana.
- Diferència entre seguretat tradicional i seguretat humana.
- Implicacions de l'augment de la despesa militar a la Unió Europea.

MATERIALS

- Adhesius sobre els quals siga possible escriure.
- Annex 2 (targetes) imprès tantes vegades com alumnes hi haja en el grup.
- Mapa de la Unió Europea o annex 3 imprès.
- Material per a escriure (bolígrafs, llapis, retoladors...).
- Annex 4 imprès.

Dies d'Acció Global sobre la Despesa Militar (GDAMS) 2021. Autor: Dagfoto.co

PLANIFICACIÓ DE LA SESSIÓ

L'activitat es desenvoluparà en una sessió d'aproximadament 120 minuts i es dividirà, al seu torn, en tres fases:

1 La primera d'elles (15 minuts) serà una sessió de treball individual en la qual s'assignarà un rol a cada estudiant seguint la proposta de l'annex 1. Durant el quart d'hora assignat, l'alumnat escriurà el seu rol sobre un adhesiu i el pegarà a la seua roba. Després d'això, reflexionarà sobre el país i el personatge que li ha sigut assignat i emplenarà la targeta que es proposa en l'annex 2. En classe haurà penjat un mapa de la Unió Europea o en defecte d'això, s'imprimirà l'annex 3 perquè l'alumnat el pugui consultar.

2 La segona fase (60 minuts) consistirà en la realització d'un joc de rol en forma de debat debat, en el qual, cada estudiant es ficarà en el personatge que li ha sigut assignat i defensarà els seus interessos seguint la descripció i l'argumentació que ha escrit en la targeta en la primera fase. El debat estarà guiat per l'alumnat amb rol "Comissió Europea", qui disposa en l'annex 4 d'una proposta de preguntes que poden resultar útils per a guiar el desenrotllament del debat. Una vegada finalitzat el debat i exposats els punts de vista, esta segona fase culminarà amb l'elaboració per part del mateix alumnat amb el rol de "Comissió Europea" del pressupost per a la Unió en 2025 seguint la plantilla de l'annex 5.

3 La tercera fase (55 minuts) iniciarà amb l'exposició justificada per part de les i els estudiants amb el rol de "Comissió Europea" del pressupost que han dissenyat per a la Unió Europea l'any 2025. A continuació, la/el docent llegirà el text proposat en l'annex 6 i es realitzarà una reflexió conjunta sobre l'increment del pressupost europeu en despesa militar i les implicacions que això té sobre la seguretat humana i la pau.

ANNEX 1: ROLS PER AL DEBAT

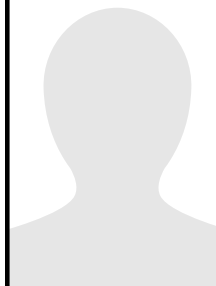

1. Estudiant de tercer de primària de França d'una família humil que vol ésser pilot.
2. Estudiant de quart de primària de Lituània que viu en un poble xicotet.
3. Estudiant de tercer de l'ESO d'Espanya activista pels drets *LGTBIQ+.
4. Estudiant d'FP de Dinamarca, que vol anar d'Erasmus i que és *influencer defensor de la llibertat d'expressió.
5. Estudiant de grau universitari de Croàcia amb molts recursos econòmics que és musulmà.
6. Estudiant de grau universitari de Txèquia que vol anar d'Erasmus.
7. Dona treballadora de 22 anys maltesa que viu de lloguer i que és activista de Drets Humans.
8. Home treballador de 21 anys belga al qual li costa arribar a fi de mes.
9. Dona de 33 anys italiana amb un bebè que vol un món menys contaminat.
10. Home migrat de 28 anys que ara viu a Portugal preocupat pel racisme.
11. Dona de 38 anys xipriota que viu de lloguer i que és cristiana.
12. Home desocupat de 39 anys de Luxemburg amb tres filles.
13. Dona desocupada de 41 anys de Països Baixos preocupada per les pandèmies.
14. Home de 42 anys italià amb dos fills preocupat pel benestar animal.
15. Dona de 43 anys francesa amb problemes de salut.
16. Dona emprenedora de 44 anys alemanya que té diversitat funcional i molt diners.
17. Home de 44 anys hongarès que viu en el món rural i té dificultats d'accés a internet.
18. Dona empresària de 52 anys grega que va patir violència de gènere.
19. Home empresari de 48 anys polonès que vol expandir la seua empresa.
20. Dona de 54 anys alemanya activista per la igualtat de gènere.
21. Home desocupat de 55 anys eslovac a qui li van robar amb violència al carrer.
22. Dona de 56 anys eslovena amb problemes de salut, anteriorment es va dedicar a la política.
23. Dona migrada de 57 anys que ara viu a Estònia i que està preocupada per la protecció de les llengües minoritàries.
24. Home de 58 anys irlandès preocupat pel medi ambient i pels drets dels pobles.
25. Dona de 62 anys austríaca propietària de diverses cases que parla una llengua minoritària.
26. Home de 63 anys búlgar amb dificultats per a manejar les tecnologies i de religió jueva.
27. Dona de 72 anys sueca que viu en un poble xicotet i que va liderar un sindicat.
28. Home de 74 anys romanès amb tres nets preocupat pels desastres naturals.
29. Dona de 86 anys de Finlàndia preocupada per la qualitat dels aliments i el seu impacte sobre la salut.
30. Home de 85 anys de Letònia amb pocs recursos econòmics, molts problemes de salut i de religió cristiana.
31. Comissió Europea I (membre de l'equip que moderarà el debat i dissenyarà el pressupost).
32. Comissió Europea II (membre de l'equip que moderarà el debat i dissenyarà el pressupost).
33. Comissió Europea III (membre de l'equip que moderarà el debat i dissenyarà el pressupost).

ANNEX 2: TARGETES

Targeta del personatge:

Soc de:

Descripció del meu país:

Què és important per a mi?

-
-

En què m'agradaria que la Unió Europea invertira el seu pressupost?

-
-

ANNEX 3: MAPA DE LA UNIÓ EUROPEA

Reproducción autorizada por Tereza Jahn, Oxford, Reino Unido, www.konijnigpauze.com. Banderas reproducidas por Tereza Jahn, Oxford, Reino Unido y adaptadas por The Flag Research Center, Monroeville, PA., EEUU, USA.

© Unión Europea, 2020 — Print ISBN 978-92-824-7252-1 doi:10.2860/888367 OC-09-20-133-ES-C PDF ISBN 978-92-824-7231-6 doi:10.2860/837326 OC-09-20-133-ES-N — CS 2020_042

ANNEX 4: PREGUNTES

- 1. Comencem el debat amb una ronda de presentació: qui sou i d'on veniu?**
- 2. En què us agradaria que la Unió Europea invertira el seu pressupost?**
- 3. Què és important per a vosaltres?**

Després de considerar totes les idees, farem una votació:

Que alce la mà qui vulga que la UE destine una quantitat important del seu pressupost a la seguretat econòmica: generar ocupació, reduir desigualtats, concedir préstecs a emprenedors...

Que alce la mà qui vulga que la UE destine una quantitat important del seu pressupost a la seguretat alimentària: assegurar que tothom tinga accés a aliments de qualitat i a preu assequible.

Que alce la mà qui vulga que la UE destine una quantitat important del seu pressupost a la seguretat en salut: que totes tinguem accés a medicaments i atenció sanitària de

Que alce la mà qui vulga que la UE destine una quantitat important del seu pressupost a la seguretat ambiental: a cuidar del nostre entorn, protegir el medi ambient i previndre els desastres naturals.

Que alce la mà qui vulga que la UE destine una quantitat important del seu pressupost a la seguretat personal: al fet que ningú pugui exercir violència contra ningú.

Que alce la mà qui vulga que la UE destine una quantitat important del seu pressupost a la seguretat de la comunitat: a fomentar la participació de la ciutadania en xarxes veïnals, a cuidar la interculturalitat i a fomentar el diàleg entre pobles.

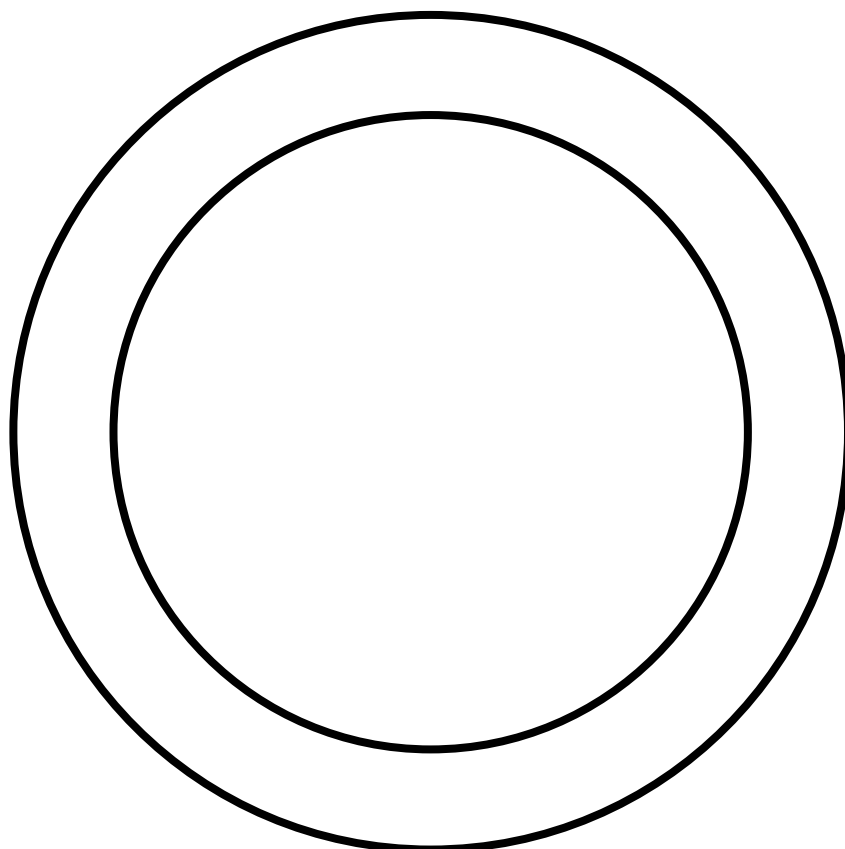
Que alce la mà qui vulga que la UE destine una quantitat important del seu pressupost a la seguretat política: a garantir que vivim en societats democràtiques que respecten els Drets Humans.

ANNEX 5: PRESSUPOST DE LA UE 2025

Ha arribat el moment de decidir el pressupost per a la Unió Europea per a l'any 2025. Teniu en total 200 mil milions d'euros, però per a simplificar-ho, imaginarem que són 20€. La vostra labor consisteix a dividir eixos 20€ en un màxim de huit partides pressupostàries, les quals poden ser econòmicament desiguals. Heu de plasmar-ho dividint el següent cercle en segments i escrivint el concepte de cada partida.

ANNEX 6: INFORMACIÓ SOBRE L'INCREMENT DE LA DESPESA MILITAR A LA UE

Diversos presidents i ministres de la UE han fet declaracions sobre que hem de preparar-nos per a una possible invasió de Rússia, que Rússia és una amenaça per a Europa, que és necessari armar-se i preparar-se per a la guerra. Molta retòrica de tambors de guerra en el si de la Unió Europea. Insistixen que hem de situar l'economia europea en fase de guerra, comprar més armes i impulsar la indústria militar perquè incremente la producció.

Pot ser que algú es crega que Rússia ens envairà, però no sembla creïble. La guerra a Ucraïna no sembla que la vaja a guanyar Ucraïna, però tampoc la guanyarà Rússia. En el millor dels casos anem a escenaris, a llarg termini, de combats amb intensitats irregulars. Això fa difícil l'escenari que Rússia vulga iniciar una guerra contra la UE, seria un suïcidi per a tots. En definitiva, sembla que l'objectiu és generar por a una invasió de Rússia, la qual cosa permet als governs dur a terme unes certes polítiques de despesa en defensa amb una opinió pública favorable.

La doctrina que s'està aplicant és la de la dissuasió, que consisteix a mostrar al teu adversari que el teu disposes de majors capacitats destructives, que la teua poder és superior i que l'adversari ha de desistir d'atacar-te. Perquè les amenaces siguin creïbles s'ha de mostrar força i major capacitat destructiva que el teu oponent. Això comporta una carrera armamentística. Actituds i valors molt masculins.

En esta carrera sembla que s'està endinsant la UE. La Comissió Europea ha publicat este mes de març la primera Estratègia Industrial d'Europa de Defensa que marca objectius i indicadors. Amb esta estratègia es pretén:

Impulsar la producció de material militar. La indústria ha de produir més i per a això demana dos coses, crèdits per a ampliar les instal·lacions i firmar contractes a diversos anys vista, és a dir, assegurar-se la producció. Amb este objectiu la UE s'obri a la creació dels Eurobons i a modificar els estatuts del Banc Europeu d'Inversió, per a concedir línies de crèdit a la indústria militar.

Impulsar les compres conjuntes i les compres a la indústria de la UE. La UE comença a preparar organització i estructura per a coordinar compres de material militar en nom dels 27 produïdes a la UE. Es comença per compres de projectils per a Ucraïna, però es prepara l'estructura per a continuar avançant. En este punt la Comissió ha establert alguns objectius, per al 2030 el 40% de les compres de material militar vol que siguen conjuntes i que el 50% de la despesa en defensa dels estats membres es duga a terme en la indústria de la UE i per al 2050 que siga del 60%. En definitiva, pretén que l'increment de la despesa militar que els 27 estan aprovant no s'adreça cap als Estats Units, sinó que en un 50-60% es compre a la indústria europea.

Impulsar o ajudar els estats a gastar en armes, per a això s'establiran mesures perquè els estats puguen endeutar-se en les adquisicions d'armes, a través dels Eurobons o subvencions als estats si les compres són conjuntes; que el deute contret per l'adquisició d'armes no compute com a dèficit públic (a això es diu creativitat comptable) o obrir novament el debat per a eliminar l'IVA de les armes. Les dones pagarem IVA per les compreses, els tampons, la llet infantil o medicaments, però els avions de combat o els míssils no. Fins i tot els Fons Europeus per a la Pau ja s'estan destinant a pagar les armes a Ucraïna. Un bon eufemisme, armes per a la pau.

Els governs de la UE es preparen per a la guerra, per a tindre exèrcits més poderosos i amb majors capacitats i amb major desplegament de força. Seguim sense abandonar el concepte de dissuasió, el "i jo més", seguim amb el joc psicològic (com en el pòquer), fer creure a l'adversari que la teua mà és superior a la seua, cada vegada les apostes estan més altes i cada vegada el perill de cometre errors en un joc psicològic és major. Els ciutadans no volem ser les víctimes d'estes partides i enfront de la dissuasió la millor política és la de la distensió, parar les espirals armamentístiques, parar la retòrica amenaçadora, obrir portes al diàleg i a la confiança mútua. Des de posicions a favor de la vida rebutgem el principi de la tinença i ús de les armes com a instrument de projecció de poder, de força i de masculinitat. De nou la retòrica del poder i la força de les armes amenaça la pau i la seguretat mundial.

El futur no està escrit, les organitzacions socials poden generar debat públic i impulsar canvis de direcció. Podem no qüestionar el canvi tecnològic, però sí que podem debatre sobre el sentit que volem que tinguen, com posar-les al servici de la vida

i el bé comú, tecnologies que incrementen la dignitat humana i ajuden a cura del medi ambient. La Comissió Europea en 2020 va definir quatre sectors industrials com a estratègics, seguint criteris de seguretat: la mobilitat, la producció d'energia verda, el sector militar i l'espacial. Seria necessari obrir debats sobre la seguretat de qui? la de l'estat, la de les elits o la seguretat de les persones?; la seguretat enfront de què? davant quines situacions ens volem sentir assegurances?

Podem abordar la seguretat amb un altre enfocament, un enfocament que va més enllà de l'amenaça per la violència personal i posar en primer pla les amenaces que impedeixen portar una vida digna o la subsistència de les persones. Hem d'ampliar el terme de seguretat per a incloure la seguretat econòmica (protecció davant la pèrdua de treball), alimentària, salut, mediambiental, personal, política i comunitària. El paradigma de la seguretat humana mostra que tots els éssers humans estan profundament interconnectats en un escenari global on les principals amenaces sorgeixen de la falta de desenvolupament humà, educació, salut, desigualtats econòmiques i falta de respecte als Drets Humans. Abordar la seguretat des d'esta perspectiva aporta dos noves idees: primera, que la seguretat ha de centrar-se en les persones; i segona, que la seguretat de les persones es veu amenaçada no solament per la violència física, sinó per altres amenaces com la subsistència o les condicions de portar una vida amb dignitat. Des d'esta perspectiva de la seguretat, els criteris de despesa pública són radicalment diferents.

Amb esta perspectiva de seguretat centrada en el benestar de les persones, altres sectors poden ser considerats estratègics com l'alimentació, la salut o el medi ambient. Ens correspon a la societat civil formular les nostres preguntes, establir les nostres prioritats i treballar per a fer-les possibles.

Als activistes per la pau ens motiva la visió d'un planeta més enllà de la guerra i sense armes nuclears. Els activistes per la pau continuarem treballant perquè creiem que és possible construir un món millor i perquè creiem en la urgència del canvi. Els qui defenen les armes com a instrument polític, vinculen les preocupacions humanitàries amb la debilitat, i afirmen que els "homes de veritat" han de "protegir" els seus països. Per a ells, això implica que el desarmament és un objectiu poc realista, irracional i fins i tot efeminat.

Bibliografia complementària

Brunet, Pere; Calvo, Jordi; Font, Tica; Ortega, Pere; De Vries, Wendela (2024).

Por una política de paz y desarme en Europa. Informe 65. Centre Delàs d'Estudis per la Pau.

Disponible en: <https://centredelas.org/publicacions/peaceanddisarmamentineurope/?lang=es>

Publicat per: Centre Delàs d'Estudis per la Pau
Autoria: Laura Ferre Sanjuan

Aquesta fitxa educativa ha estat elaborada en col·laboració amb a la campanya "No a la militarització i no a la guerra. Per una Europa de la distensió, la pau i la seguretat compartida".

Material elaborat amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament. L'Ajuntament de Barcelona i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament no comparteixen necessàriament els continguts d'aquest material.

Desembre de 2024.

Imatge de portada: Escif

En col·laboració amb:

Amb el suport de:

**MÉS RECURSOS EDUCATIUS A:
WWW.EDUCACIO.CENTREDELAS.ORG/**

**PER SABER-NE MÉS:
WWW.CENTREDELAS.ORG
WWW.DEMILITARIZE.ORG
WWW.NOMILITARISM.EU**

IL·LUSTRACIÓ: ESCIF

Centre Delàs d'Estudis per la Pau